

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

PIK ВИДАННЯ • JAHRGANG 65

СЕРПЕНЬ • AUGUST 2013 • Nr.16 (2876)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ЗА ЄДНІСТЬ УМИРАЛИ – МИ НЕ МУСИМО

Наша сучасність характерна тим, що від нас ніхто не вимагає і не очікує жертви найвищої ради єдності християн в Україні – смерті, вимагається лише, щоб не бути байдужим, не спати, щоб проявлялося в людині бажання думати про кроки, які потрібно зробити, щоб наблизитися до заповітної мети. В цьому плані останнім часом бачимо багато позитивних зрушень. Згадати хоча б нещодавні, публічно демонстровані (і не випадкові) обняття Патріархів двох найбільших православних Церков в Україні: Церкви Київського та Московського Патріархатів. Вагомим зрушенням в цьому напрямку стало перенесення осідку глав УГКЦ зі Львова до Києва. Проте, ми бачимо також, наскільки психічно наші люди ще не готові вийти один одному назустріч. Про це, між іншими, засвідчують деякі різкі коментарі з приводу намірів УГКЦ перенести до Києва моці митрополита Ісидора, який від імені Руси у 1439 році підписав Флорентійську Унію. (читайте про це більше на сторінці 5)

Ми є надією для світу, для всіх тих, які також прагнуть до подолання роздорів та укріплення віри Христової в інших країнах. Про це каже кардинал Аюдріс Юзас Бачкіс, вислужений Архиепископ Вільнюський. (дивись текст нижче) У свою чергу, патріарх Святослав в одному з останніх інтерв'ю ствердив таке: «Ми завжди, з нашого боку, казали, що поділ між християнами є гріхом, за який потрібно каятися. Цей гріх потрібно надолужувати – це означає: потрібно його ділами заліковувати. Тому я думаю, коли ми будемо свідомі тих багатьох сьогодишніх перешкод, ми шукатимемо найкращих елементів, щоби це заліковувати. Але якщо ми справді сьогодні кожен у своїй конфесії візьмемося до цієї справи духовної революції, яку Русь-Україна пережила за сприянням рівноапостольного князя Володимира, то ми не тільки зможемо показати істинне обличчя Христової Церкви. Ми зможемо

1025-ліття хрещення Руси-України, це підходящий період, щоб задуматися про те, що кожен з нас може зробити для того, щоби добитися єдності християн в Україні, щоб подолати «проклятий розкол». З цього приводу, в 1938 році, коли Україна відзначала 950-ліття акту хрещення, тогочасні греко-католицькі владика писали: «Боже Провидіння поставило нас поміж Сходом і Заходом, що і в великій частині причинилося до тієї домашньої незгоди, що як чорна нитка тягнеться зі століття в століття. Можна б цю обставину оплакувати кривавими сльозами, якщо б у світлі християнської віри хрест і терпіння не були ознакою і завдатком Божої благодаті. Спадщина святого Володимира назначена була від самого початку тяжким, великим хрестом – хрестом браку згоди й єдності. Той брак єдності сам собою спричинив терпіння, які в кожному поколінні спливали передовсім на бідних людей.» (основні тези Послання Владик від 1938 року читайте на 4 сторінці)

насправді показати, що набагато більше є того, що нас єднає, ніж того, що роз'єднує». (більше про це читайте на 2 сторінці)

Цікаву думку про ситуацію довкола єдності-неєдності українців висловив отець Мирон Бендик, доктор богослов'я, ректор Дрогобицької Духовної Семінарії. На його переконання, як галичанин, так і наддніпрянець, закарпатець і слобожанин, навіть більше, як греко-католик, так і православний, мають спільне коріння, що бере свій початок від Хрещення Руси-України святим рівноапостольним князем Володимиром Великим. Для підсилення своєї думки о. Мирон пригадав слова покійного Блаженнішого Мирослава Івана (Любачівського), який не один раз повторював, що «Мати наша – Церква Свято-Володимирівського Хрещення – була водночас і католицька, і православна, бо в добу Хрещення ці два еклезіологічні терміни ще не зазнали конфесійного збіднення, а тому не протиставлялися, а доповнювали одне одного».

Як сказав проповідник, підставою для нової євангелізації України є усвідомлення того, що українські православні не протиставляються українським греко-католикам, а доповнюють одні одних. «Це означає, що УГКЦ в Києві чи Донецьку не є серед чужих, зрештою, як і УПЦ у Львові. Це також означає, що для нас українські православні є не «вони», але «ми».

І ще отець Мирон Бендик сказав таке: «Нині наша Церква, зростаючи на всій Україні, доповнює спільну ще від князя Володимира православну віру католицьким сопричастям... Неупереджено проаналізувавши сучасний стан українського православ'я, побачимо, що поважний відсоток як духовенства, так і мирян різних православних Церков України становлять вихідці з Галичини, історичні греко-католики».

Для «ХГ» Роман Амбріс (використано повідомлення Департаменту Інформації УГКЦ)

ХГ

ВЕЛИЧНА ЦЕРКВА В УКРАЇНІ

Папа Франциск акцентує на єдності в любові, яка повинна пронизувати наші відносини і наше щоденне життя. Святіший Отець закликає священників, монахів і монахинь та всіх вірних до того, щоб спільними і оновленими зусиллями проголошувати сучасному суспільству Христове Євангеліє, переживати в радості ласку Хрещення та виражати нашу віру в ініціативах і ділах милосердя.

Ми повинні духовно зануритися у води Дніпра, подякувати Богу за дар Хрещення, який десять століть тому дав життя Церкві Київської Русі, і відновити наші хресні обітниці. Хрещення є даром, що наділяє нас надприродним життям і робить нас дітьми Божими. Воно не є даром, що уділяється окремій особі, але через нього ми всі стаємо

У своєму листі «Magnopere Ecclesia in Ucraina» (Велична Церква в Україні), що був адресований мені, Папа звертає особливу увагу на те, що радісне відзначення Хрещення Київської Русі об'єднує всю велику католицьку родину – греко-католиків і римо-католиків – з іншими обрядами Церкви. Усі ми покликані до того, щоб свідчити єдність у любові, втішачись спільними духовними благами, оскільки вони є дарами Святого Духа, який «чинить їх, розподіляючи кожному, як він хоче».

тілом великої Божої родини, тобто Христової Церкви.

Через Хрещення св. Володимира Христос увійшов в історію народу Київської Русі, проникаючи в його культуру. Почавши з Києва, християнство освітло своїми променями сусідні землі і народи, де розвинулися Церкви, які також святкують цей великий Ювілей та знаходять свої духовні коріння у Хрещенні Київської Русі.

Христос прославив вашу Церкву не тільки через свідчення мучеництва, а й іншими чисельними знаками, найцін-

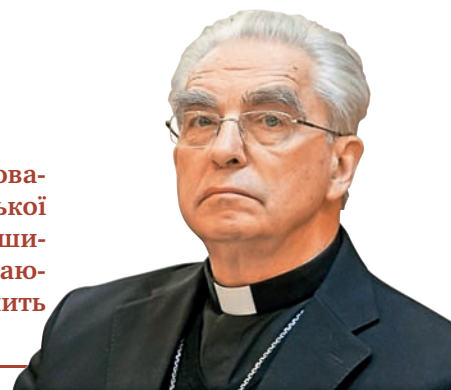
нішим серед яких є сопричастя з Наступником св. Петра, якому Христос довірив свою Церкву. Урочистим підтвердженням цього перебування в сопричасті була Берестейська Унія 1596 року. Незважаючи на історичні примхи, Українська Греко-Католицька Церква витривала і непорушно перебуває до сьогодні в сопричасті з Єпископом Риму. Історія вашої Церкви начебто показує світові можливість єдності Христових учнів, за яку сам Христос молився перед своїми страстями.

Дякуючи за дар Хрещення, отриманий 1025 років тому, я

закликаю вас дивитися з надією в майбутнє. Цей Ювілей збігається з Роком Віри, проголошеним Папою Бенедиктом XVI. Дар віри повинен бути збереженим у його чистоті та силі, а отже, усі ми покликані докладати більших зусиль для того, щоб краще пізнати правду віри, щоб у повноті жити цією вірою, слухаючи і роздумуючи над Словом Божим, прославляючи Бога в Божественній Літургії та в особистій молитві, приймаючи Святі Таїнства. Відгукуючись на заклик Папи Франциска, докладімо зусиль, щоб вико-

нати заповідь любові до ближнього, яку нам залишив Христос, любові, що є плодом віри. Віра і любов є найціннішими дарами, які необхідно передати вашим дітям. Євангеліє Христа, котрий воскрес і переміг гріх та смерть, нехай буде проголошене усім. «Діть, отже, і зробіть учнями всі народи: християни їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа».

Кардинал Аюдріс Юзас Бачкіс, спеціальний посланець Папи Франциска на святкування 1025-річчя хрещення Руси-України (Деп. Інф. УГКЦ)

► **Митрополит Андрей Шептицький у своїй праці «Як будувати Рідну Хату...», написаній наприкінці 1941-го, висловлював думки щодо об'єднання всіх українських Церков у єдину помісну Церкву. Адаже якщо ми хочемо «національної хати», то в усіх справах маємо йти до єдності. Прекрасним приводом продемонструвати християнське єднання (а також показати приклад політикам) могло стати відзначення 1025-ліття Хрещення України-Руси. Чому цього не сталося, і наскільки актуальні слова Шептицького у наш час?**

Патріарх Святослав: Його слова звучали як голос пророка у час, коли все падало і руйнувалося. Можна сказати, що то був трохи чи не апокаліптичний час. Творилися інші бачення про майбутнє, адже то був час II світової війни. Тоді справді ніхто не знав, що буде через два чи через три роки в Європі і взагалі у світі. А митрополит Андрей Шептицький, під натхненням Духа Святого, міг подивитись крізь призму тих подій у корінні різних, зокрема українських, питань.

Я думаю, що мова про об'єднання в той час комусь могла видаватися абсурдною, бо багато хто міг сказати, що для цього потрібно мати насамперед мир, спокій у суспільстві. А Митрополит говорить цілком навпаки, що саме духовний фундамент має послужити основою, підвалиною для побудови «рідної хати». Питання державно-церковних стосунків у світлі такого бачення, на мою думку, є дуже актуальним для сьогодення. Чому?

Митрополит бачив, що коли рушаються державні надбудови, рушаються, можливо навіть оті механізми, якідесь маніпулювали Церквою, тоді Церкви дістають свободу, щоби об'єднуватися. Бо для єднання потрібна свобода. Свобода з одного боку, яка походить від Духа Святого, а з іншого боку – свобода від якогось державного апарату, який маніпулює, використовує Церкву у своїх державних інтересах. Цікаво, що саме тоді, коли сталінська ідеологічна машина хотіла знову ж таки використати Російську Православну Церкву в сенсі отакої державної ідеологічної структури, Митрополит говорив про необхідність свободи для Церкви, необхідність звільнитися від прагнення бути комусь державною Церквою. Тому, я думаю, така позиція і слово митрополита Андрея є дуже важливими. Для того, щоб нам збудувати єдину помісну Церкву в Україні, нам сьогодні необхідно уникнути спокуси надмірної клерикалізації суспільства.

Наведу такий приклад. Учора я відвідував Мистецький Арсенал. Я мав нагоду просто подивитися, як культурне суспільство, митці реагують на перебіг святкувань 1025-річчя Хрещення Русі-України. І що я відчув? Я відчув, що сьогодні справді українське суспільство має велику

ЯК ІТИ ДО ЄДНОСТІ?

небезпеку клерикалізації. Ця небезпека виникає з одного боку внаслідок, можливо, дещо незграбного втручання державних чинників у церковні справи, а з іншого – через намагання тої чи іншої Церкви стати державною. А в результаті у суспільстві витворюється образ священнослужителя як такого собі бюрократівід релігії – державного функціонера, що опікується релігійними почуттями віруючих.

► **Що заважає робити раз якісь рухи до єдиної помісної християнської Церкви? Може, нещодавні обійми глави УПЦ КП Філарета і УПЦ МП Володимира – перший рух до зближення?**

предтечею II Ватиканського Собору, і як пророк, випередив час.

Що заважає об'єднанню? Я би сказав, є кілька факторів, які стоять сьогодні на перешкоді. По-перше, це певні історичні рани, які тягнуть і сьогодні. Перша рана – рана розколу, який стався ще у 1054 році. В Україні ця рана відкрилася з новою силою після так званого Берестейського єднання. Бо єдина Київська Церква опинилася тоді наче у двох різних конфесійних вимірах. Пізніше її почали використовувати з політичною метою. Зокрема, коли Україна потрапила в орбіту Московського царства. Чому? Бо православ'я було державною

І таким чином творилися штучні перепони для того, щоб наша Церква не могла знову-таки увійти у суспільний дискурс уже незалежної України. Це – історичні рани, які я згадав.

Існує ще багато інших

ран, наприклад, упередження між Церквами на побутовому ґрунті через незнання. Є певні упередження, які підсилюються неосвіченим духовенством. Втім, я нікого не звинувачую. От дуже промовистими є в тому сенсі слова Предстоятеля УПЦ МП Володимира (Сабодана), який сказав під час нашої останньої зустрічі, що ми втратили 20 років у незалежній Україні. Чому? Бо ми не писали книжки і не вчили людей про необхідність всецерковного єднання. Як на мене, це є дуже глибокі слова, які випереджають час і заслуговують на дуже серйозну увагу.

Митрополит Володимир говорить про те, що і я – дуже часто ті упередження є на рів-

Патріарх Святослав: Я би сказав, навіть економічні (чи матеріальні) чинники. Вам, напевно, відомо, що сьогодні усі Церкви відчують себе покривдженими державою, яка не до кінця виконала свої обіцянки щодо церковного майна. Деколи це питання використовувалося як інструмент для того, аби розпалювати міжконфесійну ворожнечу, деколи навмисно з боку держави. Ось пригадаймо протистояння, які були в роках дев'яностих між різними конфесіями за храми... Богу дякувати, що ми з того вив'язалися.

Ми завжди, з нашого боку, казали, що поділ між християнами є гріхом, за який потрібно каятися. Цей гріх потрібно надолужувати – це означає: потрібно його ділами заліковувати. Тому, я думаю, коли ми будемо свідомі тих багатьох сьогоднішніх перешкод, ми шукатимемо найкращих елементів, щоби це заліковувати. Але якщо ми справді сьогодні кожен у своїй конфесії візьмемося до цієї справи духовної революції, яку Русь-Україна пережила за сприянням рівноапостольного князя Володимира, то ми не тільки зможемо показати істинне обличчя Христової Церкви. Ми зможемо насправді показати, що набагато більше є того, що нас єднає, ніж того, що роз'єднує.

Українське суспільство потребує євангелізації, тобто – наново відкрити для себе, що таке християнство, що означає бути християнином. І, я думаю, що сьогодні ми, як християни, святкуючи 1025-ліття Хрещення Русі-України, потребуємо не так низки заходів, не запровадження державної релігії в Україні – гадаю, нам більше потрібно говорити про наслідки, які мало Хрещення рівноапостольного князя Володимира для нашого суспільства.

Хрещення Русі-України було стартом дуже потужної і духовної, і суспільної, і культурної трансформації. Наслідком такої трансформації було те, що розрізнені племена стали єдиним християнським народом, одним із найкультурніших народів Європи того часу. Як нам потрібно сьогодні ось такої хрещальної трансформації, якщо хочете – духовної революції українського суспільства! (...) Нам потрібна духовна трансформація українського суспільства. Коли через ту силу, яка випливає з Хрещення, ми можемо наново відчути себе єдиним народом. Не територію, де живуть люди, поділені на різні регіони і на конфесії, але справді єдиним народом, який має єдину віру, вірить в єдиного Бога і визнає єдине Хрещення. Це є три основи, які лягають в підвалину єкуменічного руху католицької Церкви.

**Розмову вела
Ярослава Парака, УНІАН**

II Українське суспільство потребує євангелізації, тобто – наново відкрити для себе, що таке християнство. II

Патріарх Святослав: Я думаю, що нам не так потрібно робити якихось таких публічних жестів, якоїсь такої награності для гарної картинки по телебаченню. Нам потрібно справді шукати спільного фундаменту. Це рух, єкуменічний рух, якраз розпочався 50 років тому в контексті II Ватиканського Собору. І тому Католицька Церква є сьогодні промотором цього об'єднавчого руху, а митрополит Андрей Шептицький став

релігією, а наша Церква стала переслідуваною і, крок за кроком, була знищена.

Пізніше, в новітньому часі, ті рани знову посилюються з більшою силою вже у рамках совєтської ідеології. Ще один крок був зроблений уже при розпаді Радянського Союзу, ми знаємо, що радянські спецслужби хотіли не дати нашій Церкві вийти з підпілля. (До речі, наступного року будемо згадувати 25 років легалізації нашої Церкви.)

ні неосвіченості і незнання. І тому слово «єкуменізм» набуває такого негативного дискурсу сьогодні в багатьох церковних контекстах не через те, що сама по собі ідея є грішна, а є певне упередження і незнання, яке потім передається як притча во язицех замість чіткого розуміння, про що саме ми говоримо.

► **Які ще чинники стоять на перешкоді до об'єднання українських християнських Церков?**

Діонісій Балабан, митрополит
київський, галицький та всієї Русі
(1657—1663)

ПОНЕВОЛЕННЯ КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ МОСКВОЮ

Українська Церква на чолі з митрополитом Сильвестром (Косовим) не брала участі в переговорах про союз України з Московією. Однак відразу після підписання т. зв. Переяславської Угоди Москва почала простягати свої руки до Київської Митрополії. Через рік після угоди московський патріарх вже іменував себе патріархом "Великої, Малої і Білої Росії".

ХІ

Українське духовенство і козацька старшина намагалися захистити традиційний устрій і самобутні звичаї своєї Церкви, які століттями забезпечували їй де-факто автокефалію.

У 1654 році митрополит Сильвестр у грамоті до Московії просив "не виділяти духовенства від послушенства святійшому Царгородському патріархові, якому воно підлягає по праву Божому, по хрещенню і по правилах святих отців". Його наступник, Київський Митрополит Діонісій (Балабан) після обрання заявив, що "від початку святого Хрещення, київські митрополити один за одним благословення приймали від святих Константинопольських патріархів" і також відмовився підпорядковуватися Москві.

Процесові втягнення Української Церкви під юрисдикцію Москви сприяла сумна доба Руїни, що розпочалася у другій половині XVII століття, коли Україну розривали міжусобиці та занепад Вселенської патріархії. За таких умов підпорядку-

вання Київської Митрополії Москві було лише питанням часу.

Останнім предстоятелем Української Церкви, що одержав благословення від Вселенської патріархії, був митрополит Йосип (Нелюбович-Тукальський). Після його смерті у 1675 році Київська кафедра за "допомоги" московфілів майже десять років лишалася вакантною, поступово занепадаючи. У 1685 році Москва без згоди Константинопольського патріарха поставила на митрополита Київського єпископа Гедеона (Святополка-Четвертинського), що відбулося всупереч святих канонів (II правило II Вселенського Собору, VIII правило III Вселенського Собору) і означало фактичне підпорядкування Української Церкви Москві.

Константинопольський патріарх Діонісій не виправдав сподівань українських вірних. За «три сорока соборів і двісті червоних» він як першоієрарх матері-Церкви у 1686 році зрікся опіки над Київською Митрополією і офіційно підтвердив приналежність її до Москви.

Український Історичний Календар

[Важкі питання віри]

ЩО ОЗНАЧАЄ ВІДЛУЧЕННЯ ВІД ЦЕРКВИ?

Якщо людина охрещена, але називає себе атеїстом і заперечує християнську віру, то її відлучають від Церкви? Чи означає відлучення від Церкви те, що людина не може відвідувати Службу Божу і приступати до Таїнств?

Людину, яка називає себе атеїстом, не відлучають від Церкви. Існує безліч причин, які можуть привести охрещеного до зневіри. І Церква, спонукувана пастирською турботою, ні перед ким не закриває свої двері. Відлучення від Церкви можна назвати гіркими ліками. Відлучення відбувається, коли людина скоїла особливо тяжкий гріх, вона виключається з громади віруючих і з участі в Таїнствах.

Церква вдається до відлучення насамперед у тих випадках, коли існує ризик, що певну дію, як, наприклад, аборт, перестануть вважати тяжким злочином, хоча б тому, що він дозволяється і оплачується державою. Тобто основною функцією відлучення є саме нагадування про тяжкість скоєного вчинку.

Ось що каже з приводу участі в Таїнствах Кодекс канонічного права.

Відлученому забороняється:

1. приймати участь в служінні будь-якого Євхаристійного священнодійства і в будь-яких інших богослужбових обрядах;
2. вершити таїнства або інші літургійні відправи і приймати таїнства;
3. займати церковні посади, служіння і обов'язки, а також здійснювати акти управління.

Як ми бачимо, відлучений не може виконувати жодного літургійного служіння в Церкві, але, зауважимо, відлучення позбавляє прав, а не обов'язків. А участь в недільній Літургії для католика є церковним приписом, обов'язком. Тому відлучений від Церкви не тільки може, але зобов'язаний відвідувати недільну Літургію.

Знову ж таки, відлучений (наприклад, якщо це священник) не може уділяти Таїнства і приймати Таїнства. Написано також, що він не може здійснювати і інших літургійних відправ. Однак приймати сакраменталії він може: до сакраменталій (інших літургійних відправ) відноситься, наприклад, обряд похорону.

За матеріалами: radiovaticana.org

З Катехизму УГКЦ

РОЗВИТОК СОПРИЧАСТЯ В КИЇВСЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ

Київська Митрополія, народжена у святоволодимировому Хрещенні, була Церквою-дочкою Царгородської Церкви, а через неї перебувала у сопричасті з Римською та іншими помісними Церквами Вселенської Церкви. Попри втрату сопричастя між Римською і Царгородською Церквами, Київська Митрополія і далі перебувала в сопричасті з обома Церквами. 1596 року в акті Берестейської Унії Київська Митрополія, вірна своїй прадавній традиції, підтвердила своє сопричастя з Римською Церквою. Тому УГКЦ є прямою спадкоємицею Київської Митрополії в сопричасті з Римською Церквою. (307)

КОРОТКО

В ДНІПРІ МИ СТАЛИ НАРОДОМ

Патріарх Святослав на Володимирській Гірці у Києві, напередодні посвячення Собору Воскресіння Христового: «1025 років тому тут, на берегах древнього Дніпра-Славутича, були хрещені наші прадіди. Але це хрещення мало одну особливість. Кияни не були хрещені кожен окремо, приватно, у своєму храмі — Київ був хрещений у Дніпрі разом. Його мешканці разом зійшли у хрещальні води. Разом, єдиним серцем й устами визнали віру Єдиної, Святої, Соборної й Апостольської Церкви. Саме тут, разом, у водах Дніпра, з розрізнених племен ми стали єдиним народом. (...) Я сьогодні відкриваю обійми всім, хто прибув зблизька і здалека. Відкриваю обійми всім: православним, протестантам і просто добрим людям. І всіх закликаю: будьмо разом! Відновімо нашу віру, будьмо разом християнами третього тисячоліття! (...) Нехай Всемиловичий Господь збудить у нас оцю ностальгію за єдністю Христової Церкви. Святий рівноапостольний великий князь Володимире, моли Бога за нас грішних!» (Деп. Інф. УГКЦ)

К

НІМЕЧЧИНА ВИМАГАЄ ЗАХИСТИТИ ЄГИПЕТСЬКИХ ХРИСТІЯН

Міністр закордонних справ Німеччини, Гідо Вестервелле закликав захищати християн в Єгипті. "Християнська меншість у Єгипті має бути захищена. Ми не підтримуємо будь-яку політичну силу. Ми на стороні людей, які виступають за свободу і демократичні цінності, і які хочуть відкритого суспільства", — сказав Вестервелле. Останнім часом в ході заворушень, що охопили Єгипет, в різних провінціях були зруйновані 22 християнських храми, у тому числі 7 католицьких. (УНІАН)

К

ПІДГОТОВКА ДО ЗАВЕРШЕННЯ РОКУ ВІРИ

Статую фатімської Богородиці вервиці привезуть з Португалії до Ватикану, де папа Франциск планує посвятити світ Непорочному Серцю Марії. На урочистості «Марійського дня», заплановані на неділю 13 жовтня, прийдуть сотні релігійних рухів та інституцій, особливо посвячених Марії. Ця Літургія буде однією із головних подій, що завершуватимуть Рік Віри. На прохання папи Франциска, котрий від перших днів свого понтифікату проявляє велику набожність до Марії, статую Богородиці привезуть із Фатіми до Ватикану 12 жовтня вранці. Назад її повернуть ввечері 13 жовтня. (Католицький Оглядач)

К

«ЖИВЕ.ТБ»

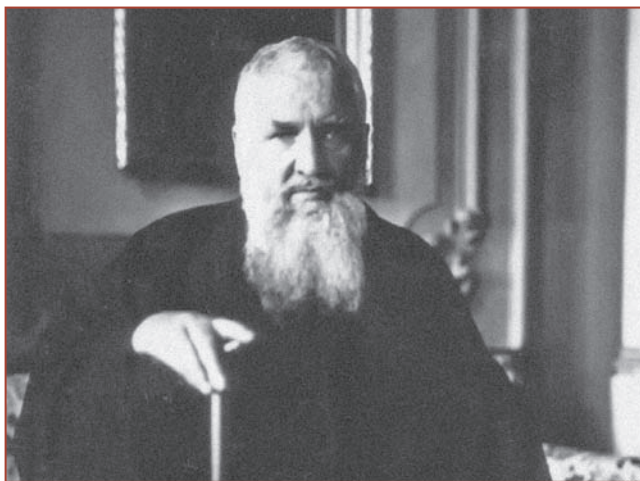
У Києві розпочало мовлення інтернет-телебачення УГКЦ «Живе.ТБ». Чин освячення студії звершив Глава УГКЦ, Блаженніший Святослав. «Живе телебачення — це перше в Україні інтернет-телебачення, яке стало реальністю», — заявив керівник Департаменту Інформації УГКЦ, протоієрей Ігор Яців, наголосивши, що інтернет-мовлення не є експериментальним майданчиком, з якого «Живе.ТБ» трансформується у традиційне телебачення. «Ми справді хочемо бути інтернет-телебаченням та доходити до наших глядачів за допомогою інтернету.» (Деп. Інф. УГКЦ)

ПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ З НАГОДИ 950-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ

Всевишній Бог, Сотворитель вселенної, що в безконечному Свому милосерддю дав нашим предкам перейти з темряви поганства у світло своєї Євангелії, нехай буде благословенний во віки, а Пресвяте Ім'я Його, Всемогучого, Всемилосердного і Вседоброго, нехай буде хвалене і благословенне во віки.

Святе Письмо, що містить у собі правди Богом об'явлені і Богом подавані людству слова молитви, містить у собі слова благодарення, що ввійшли в текст Богослужень і на нашій землі та іменем нашого народу від 950 літ не перестають висказувати Всевишньому вдячність за ласку Хрещення. Покоління, що зо святим Рівноапостольним Володимиром Великим прийняло Хрещення і просвітилося світлом Євангелії, перше повторяло на хвалу Богові і благодарні пісні святого Письма і пісні нашого обряду. А за ним 27 поколінь повторяло гімн благодарення, гімн похвали на честь і славу Бога, в Тройці єдиного.

А ми, 28-ме й 29-те покоління по тих перших предках, дивимось на ту найбільшу історичну подію нашої минувшини з віддалі століть, але й з досвідом століть та з тою самою вдячністю, що й усі наші предки, величаємо Всевишнього за дар християнства. Цей дар зробив наш нарід народом Божим, народом святим, народом християнським і культурним та в довгому ряді століть давав нам усе силу поборювати всі труднощі життя й зберігати спадщину дідів та прадідів, передаючи її будучим поколінням. Церква Ісуса Христа виховала наш нарід і зберегла його в численних сумних добах татарських наїздів, руїни й неволі. А виховувала нарід тому, бо є «стовпом і утвердженням правди», а зберігала нарід у часах руїни, бо її завдання «замість Христа» учить, роздавати людям у Таїнствах Божу благодать. А тими двома речами – правдою і благодаттю – кормиться людина, на правді й благодаті спирається усякий поступ, усяка сила в людстві, бо «правда і благодать Ісусом Христом сталася».

Коли цього року торжественно обходимо пам'ятку тієї великої події, то передовсім тому, щоб і самим віддати Всевишньому хвалу, честь і поклін за ту благодать і правду та щоб тебе, Дорогий Наш Народе, заохотити до вдячності й до оцінювання, чим було й чим є для нас християнство та лучність з Вселенською, Соборною, Католицькою Церквою, в якій святий Володимир і наші предки прийняли хрещення. **Бо Русь стала християнською в хвилині, коли ще не існувало нещасне роз'єднання. Ми стали тоді християнами католиками, себто злученими з цілим тодішнім християнським світом, що його найвищим зверхником є Римський Папа.**

В цю радісну хвилину 950-літнього Ювілею не хочемо пригадувати сумних і болючих подій історії нашого народу. З тих подій найсумніші та найбільш болючі ті нещасні обставини, які розбивали нарід на частини, що між собою завзято боролися, ставляючи в боротьбі брата проти брата. Від міжусобиць у княжих родах аж до теперішнього розбиття на партії і розділу між різними державами, уся наша історія назначена тим сумним знаком браку єдності. Як уже в родині Великого Володимира перше покоління оплакувало боротьби бра-

тів проти братів, так чи не кожне покоління боліло над внутрішніми боротьбами.

Боже Провидіння поставило нас поміж Сходом і Заходом, що і в великій частині причинилося до тієї домашньої незгоди, що як чорна нитка тягнеться зі століття в століття. Можна б цю обставину оплакувати кривавими сльозами, якщо б у світлі християнської віри хрест і терпіння не були ознакою і завдатком Божої благодаті. Спадщина святого Володимира назначена була від самого початку тяжким, великим хрестом – хрестом браку згоди й єдності. Той брак єдності сам собою спричинив терпіння, які в кожному поколінні спливали передовсім на бідних людей. Той брак єдності може був також причиною, що вороги, які окружали наш нарід, не знаходили в ньому такої відпорної сили, що робить народи могутніми й великими державами. Тому мали вони й спромогу завдати нашому народові люті удари, які довели нас до стану розбиття, упадку й пониження, в якому наш нарід тепер знайшовся. Та якщо над тією руїною, що від століть триває, сяє знак хреста, то ця недуга не на смерть, але на те, щоб явилася Божа слава в ній або через неї. (...)

Нашим нез'єдиненим братам виявляймо передовсім любов. Вона є тією силою, що єднає, тією дорогою, що веде до єдності, до єдності церковної, суспільної і єдності народної і до єдності християнської, яка була метою життя Христа, Його святої науки та Його страждань на хресті. Уникаймо всього того, що могло б наших нез'єдинених братів зразити або відіпхнути; уникаймо й кожного поступування, що могло б побільшувати все те, що нас роз'єднує. (...)

Нехай нам Бог дасть передовсім усе те, що наближає нас до єдності, себто до єдності духа, до єдності миру, до єдності любови, до тієї єдності, що її усі (хоча б і до різних віроісповідань та до різних Церков належали) мусять передовсім уважати за найбільше добро християнської віри, спадщини святого Володимира. (...)

Благодать Господа нашого Ісуса Христа і любов Бога й Отця і причастя Святого Духа хай буде з усіма Вами! Амінь!

Дано в день Святих Верховних Апостолів Петра і Павла, року Божого тисяча дев'ятсот тридцять восьмого.

† Андрей Митрополит, † Григорій Єпископ Станиславівський, † Йосафат Єпископ Перемиський, † Никита Єпископ Патарський, † Григорій Єпископ Данійський і Помічник Перемиський, † Йоан Єпископ Кадоєнський і Помічник Львівський,

† Йоан Єпископ Ададейський і Помічник Станиславівський

С-на: AP Photo

Павло VI був папою, служіння якого припало у період, який можемо назвати «преображенням» Церкви. Він впроваджував у життя соборові постанови та здійснив численні реформи. Був уважним до нових суспільних викликів, і, відчитуючи знаки часів, намагався дати на них авторитетну відповідь. **«Fidem servavi», тобто «віру зберіг»** – слова святого апостола Павла з послання до Тимотея, які папа Павло VI

промовив напередодні своєї смерті, повністю підсумовують його понтифікат, який припав на нелегкий післясоборовий період. На даний час триває канонізаційний процес.

ФРАНЦИСК ПРО ПАВЛА

Під час нещодавньої зустрічі з мешканцями італійської єпархії Брешія, батьківщини Джованні Монтіні, папа Франциск зокрема сказав: «На останній сесії II Ватикансько-

35 РОКІВ ТОМУ ВІДІЙШОВ ПАПА ПАВЛО VI

6 серпня 1978 року, у сам день празника Преображення Господнього, у літній резиденції Вселенських Архієреїв у Кастель Гандольфо, відійшов по вічну нагороду Слуга Божий Папа Павло VI (Джованні Монтіні). Смирений і відважний свідок правди, апостол миру, прихильник діалогу між народами та культурами, людина, яка зуміла довести до завершення II Ватиканський Собор, а опісля докладала всіх зусиль, аби здійснювати його постанови.

го Собору Павло VI виголосив промову, перечитуючи яку, щоразу дивуєшся. Особливо там, де він говорить про увагу Собору до сучасної людини. Він сказав так: «Мирський, світський гуманізм проявив себе вповноті і, в певному сенсі, кинув виклик Собору. Релігія Бога, який став Людиною, зіткнулася з релігією людини, яка вважає себе богом. Що сталося? Сутичка, боротьба, прокляття? Це могло бути, але не сталося. Давня історія самарянина стала парадигмою духовності Собору. Його пронизувала величезна

симпатія. Відкриття людських потреб... Відплатити йому належним принаймні за це, ви, сучасні гуманісти, які заперечуєте трансцендентність вищих речей, і визнаєте наш новий гуманізм: ми також, більш ніж усі, є прихильниками людини». І, кидаючи глобальний погляд на роботу Собору, Павло VI зазначав: «Все це багатство вчення спрямоване виключно на те, щоб служити людині. Людині у всіх її станах, у всякій її хворобі, у всякій її потребі. Церква, можна сказати, оголосила себе служницею людства». І це теж дає

нам сьогодні світло, в цьому світі, де заперечують людину, де вважають за краще йти шляхом гностицизму, шляхом пелагіанства, або шляхом "безплоті", – безтілесного бога, – або "без Бога" – безбожної людини-прометея. Ми в наш час можемо сказати те ж саме, що говорив Павло: Церква – служниця людини, Церква вірує в Христа, Який прийшов у плоті, і тому вона служить людині, любить людину, вірить у людину. Таким було натхнення великого Павла VI».

На основі повідомлень Радіо Ватикан зладив Андрій Фецин

КАМІНЬ СПОТИКАННЯ – МИТРОПОЛИТ ІСИДОР

Така, на перший погляд, невинна заява уже викликала збурення у православному середовищі. Найтолерантніше висловився єпископ УПЦ-КП Євстратій Зоря, на думку якого, перенесення мощів Ісидора однозначно ускладнить діалог між УГКЦ і православними Церквами в Україні. Натомість апологет УПЦ-МП Юрій Чорноморець у соціальних мережах назвав намір УГКЦ «плювком» у православних і... «розчарувався».

І хоча офіційних заяв чи коментарів стосовно митрополита Ісидора з боку православних Церков ще не має, не важко передбачити, якими вони будуть у разі практичної реалізації ідеї патріарха Святослава.

Митрополит Ісидор завжди був «каменем спотикання». А точніше, від часу, коли поставив свій підпис під докумен-

Предстоятель УГКЦ Блаженніший Святослав висловив намір перенести до столиці України мощі Київського митрополита Ісидора, який від імені Руси у 1439 році підписав Флорентійську Унію. Такий крок УГКЦ пов'язує із освяченням патріаршого храму в Києві та вважає, що він символізуватиме повернення УГКЦ «до дому».

тами Флорентійської Унії, яка начебто ліквідувала великий розкол 1054 року. З цього часу православні вважають його «зрадником віри», а ще «вовком-хижаком», «лжепастирем», «єретиком», «згубником християнських душ». Натомість греко-католицька Церква шанує митрополита за те, що послідовно і вперто «обстоював єдність нашої Церкви з Римом».

До речі, Ісидор був останнім митрополитом, обраним і поставленим для всієї Русі-України в Константинополі. Після цього московська митрополія відділилась від київської, а в Москві почали

обирати митрополитів без погодження та благословення вселенського патріарха.

Ця історія, на мою думку, показує наскільки спрощено ми інколи розуміємо питання єдності традиційних українських Церков. Якщо митрополит, який жив у XV сторіччі може вносити сум'яття в голови людей, що називають себе сучасними християнами і щиро вболівають за долю Церкви в незалежній Українській державі, то як вони знайдуть порозуміння у більш важливих питаннях, скажімо тих, які лежать у площині віроучення? Якщо православна

і католицька сторони не даватимуть відповіді на згадане питання, це означатиме неготовність до діалогу на тему створення в Україні єдиної помісної Церкви, навіть якщо вони заявлятимуть протилежне.

Ще один важливий аспект

у цій історії, який стосується передусім православних. Уболіваючи (сподіваюся посправжньому) за україноцентричність православної Церкви не варто використовувати у полеміці з греко-католиками аргументи, придумані у Московії, згодом Росії, а ще згодом у компартійних кабінетах. Варто також завжди пам'ятати, що саме православні, а не якісь інші владники, в тому числі митрополит Київський і всієї Руси Ісидор, стояли біля витоків Церкви, яка сьогодні перебуває у єдності з Апостольською Столицею і має набагато більше підстав вважатися спадкоємницею Церкви Володимирівського Хрещення, а ніж, скажімо, Російська Православна Церква на чолі з патріархом Кіріллом.

Богдан Червак (РІСУ)

ХГ

ПРОВАЛ МІСІЇ РОСІЙСЬКОГО ПАТРІАРХА

СВЯТКУВАННЯ 1025-РІЧЧЯ ХРЕЩЕННЯ РУСІ В КИЄВІ ПІДСУМУВАЛО ПРОВАЛ ЦЕРКОВНОЇ СКЛАДОВОЇ РОСІЙСЬКОЇ ЕКСПАНСІЇ В УКРАЇНУ НА ЧОЛІ З ПАТРІАРХОМ КІРІЛЛОМ

СИЛА ДІЇ ДОРІВНЮЄ СИЛІ ПРОТИДІЇ

Ініційоване Кіріллом створення митрополітичних округів і призначення нових вищих ієрархів Церкви у країнах Центральної Азії призвело до конфлікту предстоятеля РПЦ з керівниками низки тамошніх держав. Як наслідок – влада Узбекистану і Киргизії, цілком лояльна до Московського Патріархату в минулому, так і не дозволила Кіріллу відвідати ці азійські держави у 2011-му під час святкування 140-річчя утворення Ташкентської Єпархії. Вочевидь, одна з причин – Патріарх проігнорував світську владу тих країн, призначаючи в них нових церковних ієрархів. Негативно відреагував на кадрові спроби Кірілла усунути з посади митрополита Кишинівського і всієї Молдови Володимира (Миколи Кантаряну) й офіційний Кишинів – у 2011-му йому обмежили терміни і географію візиту до Молдови й не допустили до основних ареалів проживання вірних РПЦ. Насамперед через свої амбіції та нетерпимість Кірілл наразився на конфлікт з главами інших православних патріархатів. Показово, що на святкуванні 65-річчя Патріарха не було представників Константинопольської, Олександрійської, Єрусалимської, Сербської, Кіпрської, Елладської, Албанської й Американської Церков.

2009 року Помісний Собор Російської Православної Церкви обрав Патріархом Московським Кірілла, значно молодшого та амбітнішого за попередника Алексея II. З перших місяців своєї діяльності той оприлюднив концепцію церковного «русского міра», який мав би стати ефективним інструментом консолідації низки пострадянських країн в умовах пробуксовування їх політичної інтеграції в неоімперські проекти Кремля. Але за чотири роки, що минули, виявилось, що така «духовна» експансія з явним політичним підтекстом викликала зворотну реакцію на теренах, на які претендував Кірілл.

ПРОВАЛ НА «УКРАЇНСЬКОМУ ФРОНТІ»

Проте наймасштабніший провал Кірілла – Україна, де, за оцінками експертів, зосереджена лівова частка пастви Московського Патріархату, і це дає підстави йому говорити, що в разі створення єдиної Помісної Церкви в Україні саме вона могла б стати найбільшою у світі серед православних. Кірілл мав амбіцію досягти в нашій державі тієї мети, якої не міг домогтися Володимир Путін у політиці, а саме втягнути її в єдиний простір «русско-

го міра» спочатку в церковній сфері. І навіть давав обіцянки перебраться для цього до Києва та отримати українське громадянство. Його візити набували дедалі менш прихованого політичного змісту й мали довести традиційний імперський міф про те, що у двох народів, які «вийшли із однієї купелі», повинно бути спільне цивілізаційне майбутнє.

НЕ ХЛІБОМ ЄДИНИМ?

З огляду на очевидну неконкурентоспроможність євразійського вектора економічної інтеграції України порівняно

з європейським ідейно-релігійний, цивілізаційний аргумент став одним із основних засторог проти втягування України до «чужої ментально» Європи. Але запропонований Кіріллом ремікс уваровської концепції офіційної народності – «православ'я, самодержавність, народність» – у вигляді ідеї «русского міра» виявив свою неспроможність. Принаймні за більш як чотири роки немає жодних свідчень її ефективності: кількість вірних РПЦ в Україні не зростає, жодної громадської ініціативи, яка б за власним бажанням,

а не з метою розпили фінансової допомоги з Росії розпочала пропагандистську кампанію підтримки «русского міра», не з'явилось, усі соціологічні опитування демонструють позитивну динаміку схвалення євроінтеграції, а не орієнтації на «русский мір». Понад те, у самому «русском міре» України почалися внутрішні чвари. Зокрема, в Одесі 1025-річчя хрещення Русі зустріли протистоянням двох угруповань Ігоря Маркова й Сергія Ківалова навколо будівництва церковно-приходської школи. На бік останнього став один з основних пропагандистів «русского міра», митрополит Одеський та Ізмайльський Агафангел, який заявив, що в Ігоря Маркова вселилися «беси».

Декларації про територію «канонічної відповідальності» РПЦ, які й далі лунають на засіданнях Священного Синоду Української Православної Церкви Московського Патріархату під час візитів Кірілла, не можуть нівелювати той факт, що УПЦ-МП вважає себе самодостатньою Церквою, а радикальним прихильникам Москви лишається тільки зриватися на істеріку, як-от звернення під час святкування 1025-річчя хрещення Русі одного зі священників Київщини з кількома прихожанками про пряме підпорядкування РПЦ. Подолати автономістську партію в УПЦ-МП, скориставшись хворобою митрополита Володимира, не вдалося.

Продовження на 6 стор. ►

ПРОВАЛ МІСІЇ РОСІЙСЬКОГО ПАТРІАРХА

▼ **Продовження. Початок на 5 стор.**

Одужавши, той поступово поновив свій статус у Церкві, знову наблизив до себе архієпископа Олександра (Драбинка), якого вважають його правою рукою і одним із лідерів проукраїнського крила УПЦ МП, зокрема поміркованої частини. А напередодні візиту Кірілла до України 26 липня на виставці «Велике і величне» в «Мистецькому Арсеналі» в Києві глава УПЦ КП Філарет і митрополит Володимир демонстративно обійнялися й мали нетривалу розмову. «Ми віримо і переконані, що буде об'єднання Київського і Московського патріархатів в одну Помісну Православну Церкву», – прокоментував цю зустріч Філарет. Знаючи, наскільки

формалізоване будь-яке пересування першоієрархів, ця зустріч навряд чи була випадковою або спонтанною. Показово, що Патріарх Київський і всієї Русі останнім часом не раз дуже компліментарно відгукувався про митрополита Володимира і про «проукраїнську» партію в Українській Православній Церкві.

Янукович також відмежувався від позиції максимального сприяння Кіріллу, яка спостерігалася на початку його президентства. На перший погляд, українська влада виявила показову лояльність до візиту предстоятеля РПЦ. Однак у святковому виступі Віктор Федорович зробив двозначну заяву, яку можна розцінювати як натяк на неприпустимість використання

Москвою Церкви в політичних цілях. «Ми не допустимо використання Церков і релігійних організацій деякими політичними силами у своїх вузьких інтересах. Це стосується і закордонних центрів, які через релігійні організації іноді прагнуть впливати на внутрішньополітичну ситуацію в Україні.», – заявив він. Тим часом використовувати релігійні організації неприховано прагне керівництво лише однієї сусідньої держави і роздає її ієрархам в Україні нагороди за добре виконання ролі. Так, до річниці хрещення Київської Русі Володимир Путін знову вручив ієрархам УПЦ МП державні нагороди. Шість митрополитів одержали «Орден Дружбы».

Головна поразка Кірілла – у несприйнятті його українським суспільством

Та головна поразка Кірілла – у несприйнятті його українським суспільством. На фотографіях із попередніх зустрічей Патріарха зі своїми прихильниками в Україні просто домальовували паству у фотошопі. А цього разу, навіть попри перекриття вулиць у Києві та широку інформаційну підтримку, його приїзд мало хто помітив (власне, є з ким порівнювати: на прощальній Службі Божій на закінчення візиту Папи Римського Франциска до Бразилії зібралося більше 2 млн. католиків).

Спроба використати політичне православ'я у виконанні Патріарха Кірілла для російської експансії в Україні однозначно провалилася і ще більше дискредитувала та послабила вплив у суспільстві Московського Патріархату. Серед вірян УПЦ МП, схоже, так відбувається процес

природного омолодження, і нове покоління дедалі менше сприймає РПЦ як свою Церкву. Цей ментальний процес об'єктивно посилюватиме позиції автономістів в УПЦ МП і зменшуватиме шанси на успішне застосування церковного ресурсу для посилення впливу РФ в Україні. А досвід проваленої геополітичної місії Кірілла засвідчив, що використання РПЦ у нашій державі в неоімперських цілях Москви – то так само викинуті на вітер гроші, як і решта проектів російських «двіжених соотечественіков», що за кілька років так і не дали бажаного для Кремля результату, а саме втягування України в неоімперські ініціативи. Що, зрештою, вкотре доводить: Україна об'єктивно не Росія, навіть якщо при владі близькі Кремлю по духу Янукович і Партія Регіонів.

Андрій Скумін, «Тиждень»

ХГ

[Українці у Великобританії]

«ОСТАННЯ ЛІНІЙКА» В УКРАЇНСЬКОМУ МАНЧЕСТЕРІ

Початок кожного навчального року проводиться святочно, а ще торжественніше проходить його так звана «остання лінійка». Для тих, хто не ознайомлений з такими термінами: «остання лінійка» тотожна із закриттям навчального року. Вочевидь, такий день, крім радості у школярів, які, здавши екзамен для вступу у вищі класи, викликає також і своєрідний смуток, бо школу покидатимуть «випускники/ці», тобто ті, хто завершивши весь цикл навчання вже більше не повернуться до неї.

ХГ

Така «лінійка» для Школи Українознавства ім. Т. Шевченка в Манчестері проводилася 13 липня 2013 року, субота. Манчестерську парафіяльну церкву «Успення Пресвятої Богородиці» вщерть виповнило близько 85 школярів зі своїми батьками. Святу Літургію відправили парох о. Володимир Сампара зі своїм співслужителем о. др. Євгеном Небесняком (адміністратором парафії Болтон, та дочірніх місійних станиць: Блэкбурн, Лій, Стокпорт, Бері та Аштон). Отець парох у своїй проповіді наголосив на вагомості знання й мудрості в житті людини: наука буде її й підготовляє до життя.

Після релігійної частини, всі перейшли до широкого приміщення Українського Культурного Центру відділення СУБ (Союзу Українців у Великобританії) в Манчестері. Після ввідного слова директорки школи – п. Марії Савдик, кожна учителька, при словах похвали в сторону своїх підопічних, врочисто вручала школярам шкільні свідоцтва. Особливо очікуваним був момент вручення свідоцтва випускникам, бо ті атестати

відзначаються особливою високоякісною рисою, – вони опечатані печаткою Українського Католицького Університету у Львові. Після довгих старань голови СУБ (Спілка Українських Вчителів у Великій Британії), п. Гені Мандзій, знайшовся університет, що визнав і одобрив високий рівень випускних іспитів у всіх школах українознавства у Великій Британії. Ці нові свідоцтва несуть багатий престиж в англійському шкільному середовищі і відзначають наших випускників від їхніх англійських однокласників. Два роки тому УКУ-Львів погодився видавати спільне свідоцтво разом зі СУБ, дозволяючи, щоб на свідоцтвах фігурував його логос за умови, щоб хтось, уповноважений Ректоратом Університету, був присутній на екзаменах. І таким їх повірником був о. др. Євген Небесняк.

Зворушливим був момент, коли п'ять випускників: Марта Долчук, Максим Тишкул, Михайло Тишкул, Софія Тимчишин, Христина Тимчишин, (шостий – Стефан Смачило, був відсутній, бо поїхав до Единбурга, Шотландія, на олімпіаду) вишикувалися

Пані Марія Савдик з випускниками

в ряд, щоб отримати випускне свідоцтво. Пані Геня Мандзій, голова СУБ, вітала випускників за їхні надзвичайно гарні успіхи. Пані Марія Савдик вручила випускникам подарунки на пам'ятку від Школи і Батьківського Комітету, а о. Небесняк подарував їм посвячені образки/ікони. Як наші випускники/ці врадувалися! Як вони тішилися! Атестат випускника опечатав всі їхні труди, коли вони, замість суботами розважатися чи гуляти по місті, як їхні друзі в англійській школі, ходили до української школи для того, щоб зануритися у воду української культури. І після всіх тих трудів, вони цілком справедливо заслужили на отриманий ними атестат.

Перед завершенням «останньої лінійки» о. Євген взяв

слово і згадав, як перед своїм від'їздом до Малої Семінарії в Римі, з наміреним стати священиком, кілька років навчався в українській школі в Манчестері. Що більше! Він нагадав, як кілька років тому пан В. Шаблінський передав йому два листи, перші, які отець написав йому українською! Мова листів, як в Україні говориться, – «Ужас!» (тобто, страшенно!): в кожному слові – якась помилка! Отець ті листи обіцяв оприлюднити в пресі, щоб показати, як наполегливою працею можна навчитися говорити й писати українською, і це до такої міри, щоб можна, пізніше, стати письменником, як отець ним став.

Наостанку, один з випускників – Михайло Тишкул, повів по залу наймолодшу

ученицю – Галину Клейтон, яка вимахувала дзвіночком, через що по деяких школах в Україні останній день навчального року називають також – «останній дзвінок».

Буду сподіватися, і я впевнений у тому, що українська школа в Манчестері ще довгі роки служитиме прикладом для інших суботніх українських шкіл на терені Великобританії, й що вона надалі, під проводом її директорки п. Марії Савдик та інших учителів, з великим успіхом скріплюватиме в юних душах української молоді любов до України й її культури. Дай Боже, аби Школа Українознавства ім. Т. Шевченка, яка наступного року відзначатиме 60-річчя існування, довго ще процвітала на туманному Альбіоні!

Для «ХГ» о. Євген Небесняк

Камо грядеши, Україно?

СУСІДИ ДУЖЕ УВАЖНІ ДО НАС. ДУЖЕ! ХОЧ СЛОВАКИ З РУМУНАМИ ТА БІЛОРУСАМИ ТИХО СИДЯТЬ (СПАСИБІ!), А ОТ ЛЯХИ З МОСКАЛЯМИ – ЯК В МУРАШНИКУ ЗАКРУТИЛИСЬ. І ЧОГО Б ЦЕ?

З москалем, неначе все зрозуміло – наближається листопад, коли-то у Вільносі, можливо, Україна отримає асоційоване членство в Євросоюзі. І хоча це, всього-навсього, «асоційоване членство», і хоча це мало матиме практичних наслідків (в порівнянні до того, що отримують члени ЄС), то все-таки, москаль вирішив твердо – «не пускати». До цього що вони тільки не робили, щоб налякати! І «гази» перекривали, судами лякали, оскільки Україна скоротила об'єми закупівлі російської стратегічної сировини, і цукерки наші не пускали, накінець зовсім зупинили імпорту з України (саме, коли пишу ці слова). Шантаж пішов широким фронтом. Фактично, це повномасштабна торговельна війна! Саме у ці славні дні почалася, тоді, коли в Києві урочисто відзначали 1025-ліття хрещення України, коли посвячували Патріарший Собор Воскресіння Христового, коли стільки говорили про потребу об'єднання християн, про єдність, про нову євангелізацію... От в ці дні москаль напрома, без дипломатії, заявив: відмовляйтеся від ЄС, вступайте в наш Митний Союз, а то погано з вами

буде! З голоду здохнете! Хтось з наших, неначе у відповідь, написав: врожай цього року гарний, вистоймо...

Ну, хіба вони зможуть перемогти, вдаючись до таких примітивних, варварських методів? З іншого боку – який шанс дає Путін Вікторові Януковичу вибудувати з себе справжнього героя України...

а потім СССР, а врешті – саме життя – зв'язали з собою росіян та українців. Безпощадно все рве, торощить, як буйний слон в посудній крамниці. При чому, навіть ще точно не відомо, чи дадуть нам це «асоційоване членство» (Тимошенко досі в тюрмі!). А втім, якщо Путін так шаленіє, то, напевно, з Берліна йому

членства, проте тут надзвичайно сильна символіка. Якщо дадуть, це буде прочитуватися світом, як вихід України з російської зони, як її вхід до грона держав з вищим рівнем технологічного розвитку, це буде втеча навіть з москальських уявлень про їхню орбіту впливів.

Злий москаль! Розмахує, собою, поламавими кігтями, скалить трухлі зуби... Адаже спеціально Митний Союз створив для України, а ця не вступає! І це хто? Янукович йому це робить! Оцей «малорос»! Оцей «шапкозбивач»!

ЛЯХ ТЕЖ ХОЧЕ ВІЙНИ

У той час, коли москаль пішов на нас з торговельною війною, лях хоче війни пам'ятників. Саме так! Задумали зносити пам'ятник воїнам УПА, який стоїть на цвинтарі в селі Грушівіці. Зауважте, пам'ятник стоїть років 20, а зносити взялися саме напередодні вільноської зустрічі, коли мають нам давати оце-во членство...

Київський оглядач Роман Кабачій пише з цього приводу: «Якщо знесуть пам'ятник в Грушівіччях, де гарантія, що завтра в рамках «конкур-

су» хтось із польських правих не кричатиме, аби українці викопали своїх бандитів і вивезли до Бандерштадту? Де гарантія, що завтра їм не заважатимуть опустілі українські церкви в колишніх повністю українських селах Холмщини, Надсяння, Любачівщини, Підляшшя? Сам на власні очі бачив післявоєнний комуністичний польський документ, що вимагав перебудовання православної церкви в містечку Білгорай «як пам'ятника українськості». Хтось скаже: «Але ж то комуністи!» Прощу: навіть прохання папи Івана Павла II не допомогло вберегти баню на колишній греко-католицькій катедрі в Перемишлі. Бо заважала. Бо нагадувала, що українці тут були. Бо стояла кісткою в горлі. Зараз Польща зносить 1,5-метровий пам'ятник у Грушівіччях. Що далі?»

Хороше запитання. Схоже, тоді наші візьмуться за польські пам'ятники в Україні. І дурне діло важко буде зупинити. Маразм, маразм... Чого хочуть поляки, оті, неначе, наші «адвокати» в справі інтеграції України з західними структурами – не зрозуміло.

Для «ХГ», Г.Кобильницький

Один росіянин припустив нещодавно, що Володимир Путін, напевно, таємний співробітник американських спецслужб, оскільки за роки правління йому вдалося зірвати більшість основних ниток, якими колись царська Росія,

донесли, що такі дадуть... Коротше веремія... І так буде, поки справа не звершиться. Туди, чи сюди.

Володимира Путіна трохи розумію, все-таки... Хоча баталії ідуть довкола, всього-навсього, асоційованого

ХГ

СХОДОВІ ТРЕБА ДОПОМАГАТИ

РОЗМОВА З ОТЦЕМ РОСТИСЛАВОМ ПЕНДЮКОМ, ГОЛОВОЮ КОМІСІЇ У СПРАВАХ МОЛОДІ УГКЦ

► Отче Ростиславе, поділіть-ся враженнями про подорож на схід України?

Отче Ростислав Пендюк: За тих кілька днів важко очікувати глибинного аналізу. Я можу говорити лише про те, що я побачив. А побачив два дуже важливі моменти. Перший, це те, що наша Українська Греко-Католицька Церква на тих теренах дуже потребує допомоги. При чому допомоги всілякої, від матеріальної, адже ситуація там насправду складна. З іншого боку храмів практично немає. Те, що вони називають своїми храмами зазвичай, або якісь вагончики, або невеличкі будинки. Це не храми в такому розумінні, в якому ми звикли уявляти.

Є інші речі. Вони потребують організаційної допомоги, аби налагодити системну працю, їм бракує знань, вмінь. Хоча вони над цим багато працюють. Тобто є багато речей в яких вони потребують допомоги. Це була неприваблива сторона медалі.

З іншого боку (враження не лише на основі цієї подорожі), люди, які приходять до храму, які стають парафіянами – чудові. Вони дуже вмотивовані, дуже справжні. Я, власне, для себе назвав їх справжніми. Їхня віра – справжня. Вони дуже чітко розуміють, чому приходять на літургію. Нехай це не прозвучить, як критика, проте іноді в Галичині, ми йдемо до храму, можливо навіть щонеділі, не завжди розуміючи для чого.

► Які міста ви відвідали?

О. Р. Пендюк: В межах цього візиту ми відвідали чотири пункти: Харків, село Більче, Кривий Ріг та Донецьк. В Харкові ми мали невелике інтерв'ю для місцевого медіа-центру, яким опікується парафіянин нашої церкви, молебень та зустріч із парафіянами. Нас прийняли дуже тепло. Бесіда була жвавою і цікавою. Приємно, що поруч із невеличким храмом в якому

моляться вірні, почалось будівництво значно більшого.

Якщо говорити про Харків, це місто інтелектуальне, університетське. Відтак, там багато молоді. Чимало молоді є із західної України. І цікава річ, що чомусь ця молодь не приходиться до храму. Напевно це проблема комплексна. Тут є питання мотивації цих молодих людей, з іншого боку припускаю, що це теж є питання місцевої громади, яка не вміє про себе поінформувати, запросити. Цей момент для мене є прикритим.

Після Харкова ми відправились на парафію у село Більче, яка знаходиться на відстані кількох кілометрів від російського кордону. Туди нас запросив священник, який працює в молодіжному апостолі, отче Сергій Коваль. Парафія невеличка, насправді, там 30 чи 40 людей. Проте мають дуже красиву церкву та будинок, де можуть приймати людей. Природа чу-

дова. Хоча їм теж не просто, дають собі раду, як можуть. Отець має пасіку.

Наступним нашим пунктом став Кривий Ріг. Для нашого галицького менталітету, відстані, які доводилось там долати – шокує. З Харкова до Кривого Рогу понад 500 кілометрів. В Кривому Розі ситуація мені дуже сподобалась. З одного боку вони теж мають невеличкий храм, відкрили другу парохію, але їхній священник дуже активний.

Далі ми відправились до Донецька, де живе отче Ростислав Муховський. Донецьк є центром Донецько-Харківсь-

кого Екзархату і там напевно ситуація є одна з найкращих. Там є декілька наших парафій, вони достатньо живі. Є катедро, можливо вона не така велика, як ми звикли бачити, але вона вже зремонтвана, красива. Також в Донецьку живе екзарх владика Степан Меньок. Отець Ростислав збудував молодіжний центр, де гуртується багато активної, цікавої молоді. Вони дуже гарно спілкуються, підтримують зв'язок, можливо це тому, що їх мало. Влітку їздять до моря, часто приїжджають на західну Україну, в Карпати.

Продовження на 8 стор. ►

СХОДОВІ ТРЕБА ДОПОМАГАТИ ▶

▼ **Продовження. Початок на 7 стор.**▶ **Як Захід може допомогти Сходу і навпаки?**

О. Р. Пендюк: Я над цим питанням багато міркував. Є одна небезпека, яка може полягати в тому, що є звинувачення зі Сходу, що ми не хочемо їм допомогти. Мені здається, що парадії, громади Сходу мусять навчитись говорити про свої потреби. Деякі це роблять. Необхідно також конкретизувати. Бо коли людина говорить,

що потребує допомоги, це ніби і багато і ніщо. Необхідна чітка постановка проблеми, до прикладу, ми хочемо організувати літній табір, але ми не знаємо як це зробити, допоможіть нам. Тоді ми шукаємо молодих людей, які мають такий досвід організації і відповідно допомагають.

Інша річ, готовність взяти на себе відповідальність і продовжувати працю самостійно. Ми можемо привезти біблій-

них фахівців, аби навчити зорганізувати біблійне коло, ми маємо таких людей багато, але чи готові ви продовжувати все самостійно? Тут також повинен бути певний рух з боку громад зі Сходу України.

Якщо говорити про допомогу, то тут дуже важливо, аби вона була точковою. Аби якась громада зі Сходу України налагодила стосунки із спільнотою, чи громадою із Заходу і відбувався постійний діалог. Мені здається, що нам дуже бракує діалогу. І це не стосується лише цер-

ковного життя, бо дуже часто ми живемо стереотипами про них, а вони живуть певними стереотипами про нас і немає іншого способу подолання стереотипів, аніж шляхом спілкування. Всі інші засоби є добрі, але вони не можуть цього питання вирішити. Чим більше ми будемо такий обмін проводити, пізнавати один одного, тим більше ми зможемо почерпнути одні в одних, навчитися чогось. Адже треба розуміти, що ця парохія там є і що там живуть люди, які мають дуже

конкретні потреби і не завжди можуть дати собі раду з тими потребами. Це так як з голодними дітьми Африки, всі ми знаємо, що в Африці є діти, яким нічого їсти. Більше того, ми знаємо, що вони вмирають з голоду, але для нас це тільки інформація. Одна із. Поки ти цього не бачиш, це просто інформація. Поки ця інформація не пережита, ти напевно до кінця її не зрозумієш, не зможеш дієво на неї реагувати.

Розмовляла Роксолана Савчин, «Вголос»

ХГ

ШУКАЮЧИ РАДЯНСЬКИХ ВБИВЦЬ МОЇХ ДЯДЬКІВ

Двох моїх дядьків убили совіти і я хотів би знати, хто були ці злочинці. Дядька Богдана, чоловіка моєї тітки, вбили рівно 72 років тому, 30 червня 1941 року, коли радянські органи державної безпеки розстріляли протягом тижнядесь між 9 і 20-25 тисячами (або, можливо, навіть і більше) головно українських політичних в'язнів у Західній Україні. Дядька Теодозія, молодшого брата мого батька, заарештувалидесь у 1947 році, вислали у табір у Сибірі, і він ніколи не повернувся.

Богдан був членом націоналістичного підпілля. У 1930-х роках він відсидів 5-6 років у польських в'язницях, де його систематично били і катували. Коли Гітлер і Сталін знищили Польщу у вересні 1939 року – його звільнили. Він одружився з моєю тіткою в 1940 році, а згодом, в червні 1941 року, в день, коли Гітлер виступив проти свого колишнього приятеля-колаборанта Сталіна, Богдана заарештували і помістили у провінційну в'язницю. Перед самим своїм відходом совіти замордували ув'язнених. Богдана понівечили і застрелили. Згодом його та інших в'язнів скинули в яму за в'язницею, їх знайшли тільки після відходу совітів. Моя мама перебувала там, коли тіла були ексгумовані. Близько 20 трупів було знайдено і його серед них не було. Сподіваючись, що він міг уціліти, вона востаннє заглянула в яму і помітила контури ще одного тіла. Це був Богдан. Очевидно, його застрелили і кинули в яму першим.

Теодозій явно не мав жодних політичних зв'язків: він був молодим актором, який подав надії і працював у театрі у Львові. Одного разу на вихідних він повернувся у своє село якраз у той час, коли націоналістичне підпілля розповсюджувало якісь листівки. Підозра впала на нього. Вони запроторили Теодозія у львівську в'язницю на декілька місяців, а потім вислали його на Сибір. Він ніколи не повернувся. Чи він захворів? Чи він помер із голоду? Чи його застрелили? Ніхто не знає.

Я серджуся на Радянський Союз, який убив двох дядьків. Я серджуся на радянські органи державної безпеки, які катували та застрелили Богдана і жорстоко обійшлися з Теодозієм. І я серджуся тому, що на Заході панує байдужість до всіх радянських жертв – і, зокрема, до цих двох українських жертв.

Я насправді хотів би знати, хто натиснув на гачок і хто орудував ножами. Я знаю, що практично немає жодних шансів це з'ясувати – документації ймовірно не існує і навіть якщо вона є, то безумовно під замком. Врешті-решт головне не з'ясування, а – зацікавлення. Суть у тому, що ніхто не цікавиться злочинами, скоєними КГБ. Саме вони позбавляли волі, катували і вбивали сотні тисяч їхніх політичних опонентів. Саме вони депортували цілі народи. Безсумнівно, їхні злочини лише приблизно можна порівняти зі злочинами СС і гестапо. Але чи жертви радянських злочинів гідні меншого співчуття, ніж жертви нацистських злочинів? І якщо ми визнаємо, що всі жертви наруги заслуговують на каплю нашого співчуття, то, вочевидь, наш гнів до СС та гестапо мусить поширитися і на КГБ.

Але так не є. У Нью-Йорку є бар названий «КГБ» і там проводяться читання ліберально налаштованих авангардних письменників і поетів. Колишні офіцери КГБ пишуть спогади і читають лекції в США і Канаді. Їхня приналежність до кримінальної організації, здається, не має значення. Їх навіть не просять вимовити «ой» за їхні гріхи.

Розглянемо найбільш кричущий приклад: Володимир Путін, президент Росії. Путін вирішив вступити до органів державної безпеки в 1970-х роках, через кілька років після того, як радянські танки придушили Празьку весну в Чехословаччині і в час, коли КГБ чи не найбільше переслідувало інакомислячих у СРСР. Такий тип минулого має викликати подив. Натомість посадові особи, науковці і журналісти прийняли вибір Путін наче звичайний кар'єрний крок. Вони тиснуть йому руку на самоті; вони із задоволенням дозволяють фотографуватися в його компанії. Німецький канцлер Герхард Шредер зайшов аж так далеко, що назвав Путіна «бездоганним демократом» у розпал Помаранчевої Революції в Україні. Президент Франції Жак Ширак навіть нагородив Путіна престижним Орденом Почесного Легіону.

Коли мені гірко, я уявляю як загинули мої дядьки. Я бачу, як Богданові стріляють у потилицю. Я бачу, як Теодозія морять голодом у якійсь казармі. І коли я почувуюся цинічно, я бачу, як Путін, Герхард і Жак курять сигари і п'ють горілку в барі «КГБ».

Олександр Мотиль, подано за незалежним культурологічним часописом <І>, переклав з англійської Остап Кін.

UKRAINA
GESELLSCHAFT ZUR FÖRDERUNG
UKRAINISCHER KULTUR IN DEUTSCHLAND
MIT SITZ IN MÜNCHEN e.V.

UKRAINA
ТОВАРИСТВО СПРІЯННЯ ПІДНЕСЕННЯ
ТА ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
В НІМЕЧЧИНІ З ОСІДКОМ В МЮНХЕНІ з.Т.

Adresse: Irene Bobyn, Bismarckstr. 4, 80803 München
Tel.: +49 (0) 89 34 09 87, Mobil: +49 (0) 163 751 80 41, E-Mail: ivanbobyn@aol.com

КОМУНІКАТ

Управа товариства "УКРАЇНА" сприяння піднесення та поширення української культури в Німеччині повідомляє Вас, що в суботу, 8 червня 2013 року, о 15 год. 15 хв. відбулися Загальні Вибірчі Збори товариства "УКРАЇНА" в парафіяльному центрі Української греко-католицької церкви, який знаходиться за адресою Schönstrasse 55 в Мюнхені. Головою президії була Оксана Рузам, 1-им секретарем – Світлана Ганкевич, 2-им секретарем – Наталія Швальбе.

Членами нової Управи стали:
Голова – Ірина Бобин
Заступник голови – Олег Сенів
Секретар – Світлана Ганкевич
Скарбник – Ольга Сенів

Члени Управи:
Наталі Мехед
Тарас Яценко
Жана Калантай
Мар'яна Джус
Наталія Швальбе

Члени Контрольної Комісії:
Голова – Тетяна Нова
Член КК – Андрій Куцан
Член КК – Валентина Ісаєва

Почесним членом є Його Преосвященство Петро Крик, Апостольський Екзарх для українців-католиків візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії.

Представники товариства "УКРАЇНА" в Україні були одноголосно обрані: Професор Ігор Ходек, Львів, Леся Туркевич, Львів, Віцеадмірал Борис Кожин з дружиною Аллою Кожин, Київ.

Всі, хто був обраний до Управи та до Контрольної Комісії, прийняли свій вибір. Товариство радо надає всім зацікавленим інформацію про свою діяльність, а саме інформацію про концерти та інші заходи. Будь ласка, контакуйте з Управою. Адреса і номер телефону вказані вище.

Ми раді мати підтримку нашої діяльності.

Vereinskonto: Stadtparkasse München, Konto-Nr.: 56 10 84 00, BLZ: 701 500 00 Vereinsregister: Amtsgericht München VR 16 333

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потрібі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на conto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF 1 M 0 5
▲ (Зверніть увагу – банківський рахунок змінено!)